

УДК 633:582.547.11:573.4

Іщук Л.П. (Україна, Біла Церква)

ВИДИ РОДУ *SALIX* L. ЯК ПЕРСПЕКТИВНІ ВІДНОВЛЮВАНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ

В Україні все більшого розвитку набуває фітоенергетика. Завдяки сприятливим ґрунтово-кліматичним умовам, з'явилась можливість за короткий час вирощувати культури з високою вегетативною масою у великих обсягах. До того ж Україна має значний нереалізований потенціал у сфері біоенергетичного плантаційного лісовирощування швидкорослих деревних порід, оскільки в країні налічується близько 2 млн. га виключених із сільськогосподарського користування земель, які є придатними для створення таких плантацій. Залучення біомаси, спеціально вирощеної на таких землях приведе до підвищення частки біомаси в енергетичному балансі країни до 20-25%.

Провідними деревними енергетичними рослинами Європи є верби. В зв'язку з цим в Україні активно досліджуються та відпрацьовуються технології вирощування та використання біопалива з шведської енергетичної верби. З'явилися й перші сорти енергетичної верби шведської селекції адаптовані для України 'Інгер', 'Клара', 'Ліза', 'Стіна'.

На наш погляд, ресурси енерговідновлюваних культур необхідно шукати серед автохтонних видів, які найбільш адаптовані до місцевих ґрунтово-кліматичних умов. У природній флорі України рід *Salix* L. налічує 25 автохтонних видів і ряд гібридних форм (Назаров, 1952). Однак не всі з представлених видів мають енергетичні властивості і достатню сировинну базу для створення плантацій. Зокрема, верби альпійського і субальпійського поясу Карпат *S. alpina* L., *S. hastata* L., *S. herbaceae* L., *S. lapponum* L., *S. phylicifolia* L., *S. reticulata* L., *S. retusa* L. и *S. starkeana* Willd. характеризуються повільним ростом, сланкою або напівсланкою формою куща, розсіяним ареалом і незначними сировинними запасами, а тому не придатні для створення енергетичних плантацій. Перспективними для енергетичних плантацій є верби рівнинної частини України, які налічують 16 таксонів. Енергетичні властивості мають *S. alba* L., *S. pentandra* L., *S. fragilis* L., *S. viminalis* L., *S. acutifolia* Willd., *S. cinerea* L., *S. purpurea* L., *S. triandra* L., *S. caprea* L., *S. rosmarinifolia* L., *S. aurita* L. (рис. 1). Однак, найбільш перспективні для створення енергетичних плантацій високорослі чагарникові верби із середнім річним приростом у висоту до 1,0-1,5 м і більше: *S. viminalis*, *S. acutifolia*, *S. triandra*, *S. purpurea*, які мають поверхневу кореневу систему, що значно полегшує процес рекультивації земель після 7-8 разового збирання врожаю на плантації.

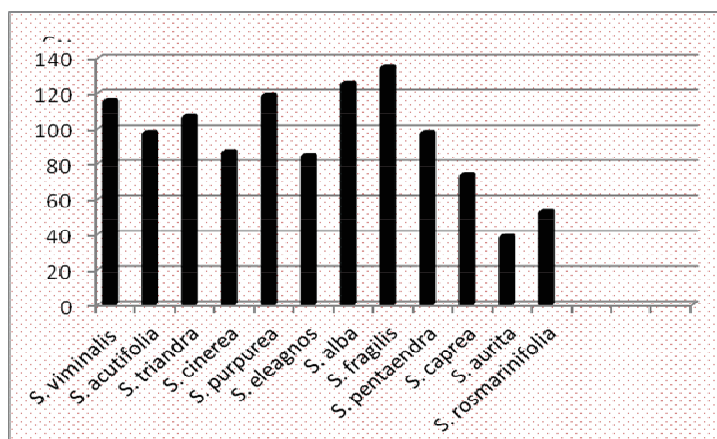

Рис. 1. Приріст однорічних пагонів видів роду *Salix* в умовах Правобережного Лісостепу України

Таким чином, застосування місцевих видів верб для створення енергетичних плантацій на землях несільськогосподарського призначення створює перспективи для енергетичної незалежності України.